INVESTIGATIONS ON THE GROUNDS OF THE REPRESENTATIVE HALL

In 2006 investigations were conducted on the grounds of the Vilnius Representative Hall complex at S. Daukanto Square 3, Universiteto St. 6, and Totorių St. 28. An excavation was conducted inside building 03A (formerly a coach house in the early 19th century) (an excavated area of 227.6 m^2) as well as outside the building (an excavated area of 172 m^2). 3 test pits (with an excavated area of 32.3 m^2) were dug on the grounds of the park. A field survey (with a surveyed area of about 116 m^2) was made near the N fence surrounding the park (Liejyklos St.). During the excavation, fragments of wooden constructions dating to the 16th–18th centuries (Figs. 1–3) and of Vilnius' 16th century defensive wall (Fig. 4) were discovered as well as finds dating to the 16th–20th centuries.

ŽVALGYMAI SENAMIESČIO PIETINIO APVAŽIAVIMO TERITORIJOJE

Robertas ŽUKOVSKIS

2005 m. pradėti žemės kasimo darbai, susiję su Vilniaus senamiesčio P apvažiavimo tarp Aušros Vartų ir Višinskio g. statyba. Statybų teritorija apėmė Vilniaus senamiesčio teritorijos PR dalį, ribojančią kvartalus 66, 76, 77 ir 78 ir vietinės reikšmės urbanistikos paminklo (gyvenamųjų namų komplekso tarp Baltstogės, Rasų ir P. Višinskio g.) ŠV pakraštį.

1992 m. žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Vilniaus senamiesčio P apvažiavimo teritorijoje atliko PRI (vadovas V. Raškauskas). Iš viso iškasti 22 šurfai. 2005 m. statybų teritorijoje vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai ir archeologiniai žvalgymai. Jų metu iškasta 11 šurfų ir žvalgyta atkarpa tarp P. Višinskio ir Lapų g. Ant kalvos, esančios į V nuo Lapų g., ištyrus 62 m^2 plotą, aptikta 11 griautinių kapų (žr. *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 364–365).

2006 m. pratęsus senamiesčio P apvažiavimo statybos darbus (atkarpoje tarp Aušros Vartų ir Vanagėlio g.), kartu vykdyti ir archeologiniai žvalgymai. Žvalgytas 7970 m^2 plotas.

Žvalgant įvažiavimo į Lapų g. atkarpą aptiktas grupinis kapas. Jame, H_{abs} 148,47–148,21 m gylyje, rasti penki apardyti skeletai. Palaikai kapo duobėje gulėjo dviem lygiais: viršutiniame – du (skeletai 1 ir 2), apatiniame – trys (skeletai 3–5). Skeletas 1 buvo orientuotas galva į R. Kaklo srityje rastos dvi viena ant kitos sudėtos sidabro lydinio monetos. Skeletas 2 buvo orientuotas galva į V. Prie kaulų aptiktos trys kaulinės sagos. Skeletas 3 buvo orientuotas galva į V. Šalia dešinės kojos blauzdikaulio rasta vario lydinio sagutė su iškiliu ornamentu ir skaičiumi „92“. Skeletas 4 buvo orientuotas galva į R. Skeletas 5 buvo orientuotas galva į R. Kaklo srityje rastos dvi viena ant kitos sudėtos sidabro lydinio monetos (1 pav.).

Grupinis kapas pagal rastų monetų kaldinimo metus (1763, 1793, 1794, 1802 m.) bei karinio munduro sagutę datuojamas XIX a. pradžia. Atlikus antropologinę kaulų analizę nustatyta, jog mirusieji buvo 18–20 m. amžiaus vyrai. Šią kapavietę galima sieti su Napoleono armijos atsitraukimu iš Maskvos 1812–1813 m. žiemą.

1 pav. Grupiniame kape surastos monetos. *L. Girlevičiaus nuotr.*
Fig. 1. Coin found in the group grave.

Nuėmus skeletus, išryškėjo tamsiai pilkos žemės dėmė (H_{abs} 148,20 m gylyje). Kasant giliau (H_{abs} 147,93 m gylyje), išryškėjo dvi atskiros duobės, atskirtos apie 30 cm pločio įžeminio molio sluoksniu. *Duobė 1* buvo 1,8x1,5 m dydžio, stačiakampio kiek suapvalintais kampais formos. Jos sienelės stačios, o dugnas plokščias (užfiksuotas H_{abs} 146,74 m gylyje). Duobės užpilde, tamsiai pilkoje žemėje, rasta daug žiestos buitinės keramikos fragmentų, vario lydinio smeigtukas ir apkalas, geležinių batų pasagėlių, stiklinių indų šukių ir kitų dirbinių. *Duobės 2* plotis pjūvyje buvo 0,9 m, sienelės stačios. ŠR dalyje (H_{abs} 147,31 m gylyje) duobė siaurėjo ir gilėjo. Susiaurėjusios duobės plotis – 0,3 m. Jos dugnas užfiksuotas H_{abs} 146,75 m gylyje. ŠV dalyje duobė 2 apardyta tiesiant požemines komunikacijas. Duobės užpilde tamsiai pilkoje žemėje rasta žiestos keramikos šukių. Pagal keramiką ir atsižvelgiant į stratigrafiją (kasant kapo duobę ūkinių duobių viršutinė dalis apardyta), duobės datuojamos XVI–XVII a.

Nukasant kalvos, esančios į V nuo Lapų g., P šlaitą, jo PV dalyje atidengtas dalinai nugriauto statinio (*pastato 1*) fragmentas. Atidengtos patalpos plotis R–V kryptimi – 46 cm, Š–P – 4,2 m, aukštis Š dalyje – apie 6,5 m. Pastatas sugriautas XX a. viduryje – antrojoje pusėje, performuojant minėtą kalvą. Vidinės jo erdvės užpiltos statybinėmis šiukšlėmis. Pagal gelsvų plytų matmenis ir aptiktus balta glazūra dengtus koklius, pastatą galima datuoti XIX a. pabaiga – XX a. pirmąja puse.

Kasant požeminių komunikacijų tranšėjas ir nukasant žemės paviršių atkarpoje prie Aušros Vartų ir Geležinkelio g. sankryžos aptikti mūrinio statinio (*pastato 2*) rūsio fragmentai (4 patalpos). PR patalpos plotis Š–R kryptimi – 4,96 m, V–R kryptimi – 3,7–3,9 m. Patalpos P sienos plotis – 50–80 cm, išlikęs aukštis – iki 1,4 m. R sienos plotis – 0,64–1,05 m. V siena lygiagreti R sienai. Jos plotis – 0,6–1,15 m. Š sienos plotis – 40–80 cm. Valant PR patalpos Š sieną, mūre tarp akmenų rasta XVII a. moneta. PV patalpos plotis P–Š kryptimi – 5,1–

5,18 m, R–V kryptimi – 4,76 m. 42–48 cm pločio Š siena yra PR patalpos Š sienos tęsinys. Patalpos R siena kartu yra ir PR patalpos V siena. V siena – 84 cm pločio ir iki 1,74 m aukščio, P siena – 77–78 cm pločio. ŠV patalpos V siena yra išorinės pastato sienos, orientuotos Š–P kryptimi, dalis. Jos plotis – 1,08–1,1 m. Sienos Š dalis suardyta tiesiant požemines komunikacijas. Išlikusio fragmento ilgis – 4,66 m. Vidurinėje pastato dalyje atkastas 54–60 cm pločio P–Š kryptimi orientuotos vidinės pastato sienos fragmentas. ŠV patalpos plotis R–V kryptimi – 5–5,06 m. Patalpos plotis P–Š kryptimi nežinomas, aišku tik, kad jis ne mažesnis nei 4,66 m. ŠR patalpos plotis P–Š kryptimi – 3,6 m. Kadangi ŠR patalpos R siena žemės kasimo darbų metu nebuvo atidengta, jos vidinis plotis R–V kryptimi nežinomas.

Teritorijoje, esančioje į P nuo pastato Aušros Vartų g. 20, 1790 m. miesto namų sąraše minimas mūrinis namas. Jis nugriautas XX a. viduryje. Atkastus pamatus galima datuoti XVIII a. viduriu – XX a. pradžia.

Į Š nuo pastato 2 aptikta krosnis. Ji buvo įrengta plytų mūro sienos, orientuotos R–V kryptimi, 1,6 m pločio ertmėje. Krosnis apardyta – išgriuvusi pakuros R sienelė ir didesnioji viršutinio skliauto dalis. Pakuros V sienelė statmena dugnui, kiek išgaubta, krauta iš viena eile šonais suguldytų plytų. 30 cm aukštyje nuo pakuros dugno šoninė sienelė pereina į išgaubtą viršutinį skliautą. Krosnies šonai iškloti kvadratiniais balta glazūra dengtais plokštiniais kokliais. Krosnies plotis R–V kryptimi – 1,24 m. Išlikęs krosnies ilgis Š–P kryptimi – apie 1 m. Išlikusio krosnies fragmento aukštis – apie 1,8 m. Krosnis datuojama XIX a. pabaiga – XX a. pirmąja puse.

THE SURVEY IN THE TERRITORY OF THE VILNIUS S BYPASS

In 2006 a survey was conducted at the construction site of the Vilnius S bypass (the segment between Aušros Vartų and Vanagėlio Sts.). During them, a group burial (with five individuals) that dates to the early 19th century (Fig. 1) was discovered at the entrance to Lapų St. It is possible to connect this grave site with the retreat of Napoleon's army from Moscow in the winter of 1812–1813. Two storage pits dating to the 16th–17th century were found beside the grave. In reshaping the hill located to the W of Lapų Street, a fragment of a brick building dating to the late 19th – first half of the 20th century was discovered on the S slope. An oven dating to the late 19th – first half of the 20th century and fragments of a brick building dating to the mid-18th – early 20th century were discovered in the segment near the intersection of Aušros Vartų and Geležinkelio Sts.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI IR ŽVALGYMAI ŠV. STEPONO G. 29

Robertas ŽUKOVSKIS

2005–2006 m. vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai ir archeologiniai žvalgymai Vilniuje, Šv. Stepono g. 29. Sklype numatytos statybos – buvusio užstatymo atkūrimas. Planuojama statyti gyvenamąjį namą su komercinės paskirties patalpomis.